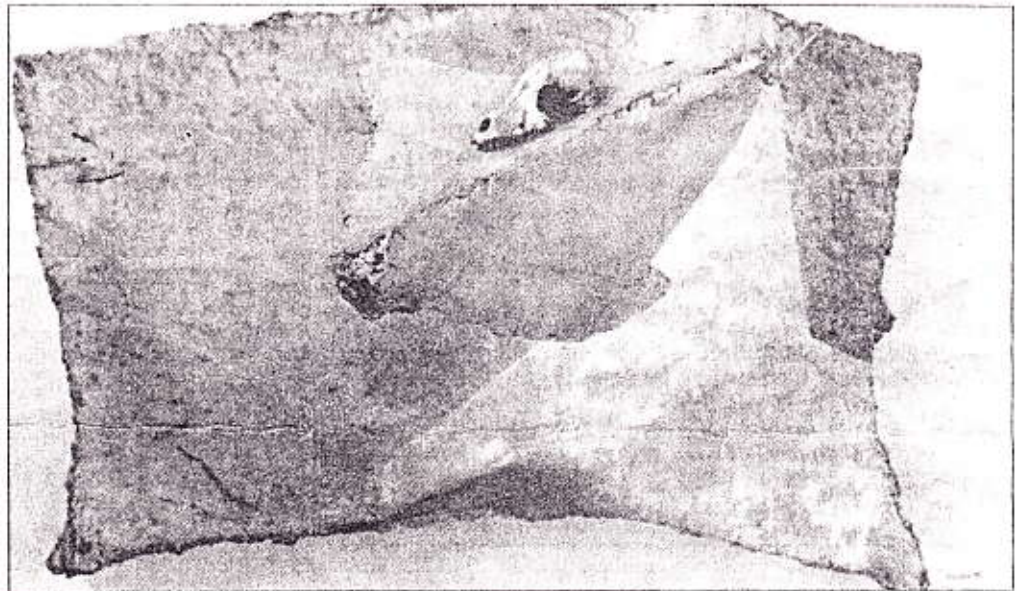

Új aranykor?

Néhány napos bécsi tanulmányút után látva Záborszky Gábor kiállítását, az ember elűnődik azon, vajon miképpen értendő a Kisgaléria bemutatójának címeül választott „Aranykor”. Bécs két igazi aranykora, a Fischer von Erlach és J. L. Hildebrandt nevével fémjelzett barokk valamint Klimt és Olbrich aranyló szecessziója ma is makulátlan fényvel ragyog, jelezvén a művészet igazi nagy „Gesamtkunst” periódusainak termékeny derűjét. Záborszky viszont alighanem azoknak – a század európai művészettörténetében nem ritka – alkotóinak számát gyarapítja, akik lázas, zaklatott, vajdó korok tükrözése helyett mintegy tiltakozásképpen a hiába vágyott aranykor, „árkádia” képét mutatták fel. Ő éppen az uralkodó trenden belüli hiteles különútra szolgáltat példát következetesen építkező életművével, szemben az olykor csak a stílus felszíni jegyeit magukévá tevő képlékenyebb karakterű nemzedéktársakkal, Záborszky, aki mindig is feszegette a táblakép műfaji és technikai értelemben vett kereteit, ezúttal – a plasztika és festmény határán elhelyezkedő, a megjelenített forma körvonalait a kép kivágással azonosító újabb munkáin – sajátos módon klasszikus táblaképi mondandókkal áll elő. Ahogy valaha a fotó hűvös, személytelen tárgyilagosságát konfrontálta a spontán gesztus lenyomataként megjelenő festői folttal, úgy ma a kézzel tapasztott, szinte lélegző

felületű, végtelenségig személyes „hordozó” formát ütközteti a rajta megjelenő elemi geometrikus képletekkel. E két réteg azzal a természetességgel simul egymásra, ahogy a számtalanszor át- meg átmészelt felületek burkolják be a népi architektúra esetlegességükben is szigorú, racionális térformáit. Némiképp meglepetéssel tapasztaljuk ugyanakkor, hogy az ellenértékes magatartási modellek, gondolati struktúrák egymásra vetítése nem pusztán elvont spekuláció eredménye. A legújabb művek (Görög kép I-II., Fal, Kapu) konkrét, érzéki látvány-élményre adott szenzitív

válaszok. A kiégett fű okkerét, tenger és ég mélységes kékjét s a házfalak vakító fehérjét idézik Záborszky fanyar, szűkszavú színharmóniái. Ebből is látszik: a transzavantgárd („új szenzibilitás”, „radikális eklektika”) lehetőségei tágabbak mint gondolnánk. Hisz tagadhatatlan, hogy Záborszky munkássága is magán viseli annak a rendkívüli erejű szemléleti változásnak jegyeit, mely a nyolcvanas évek eleje óta átforgatta a kortárs művészet összképét. Nála azonban a szubjektív elem felszabadítása nem indulatos expresszivitásban, ellenőrizetlen brutális

gesztusokban jelentkezik. De tettenérhető az új festészet másik fontos jegye is Záborszky munkáiban: a kultúrtörténeti, művészettörténeti tradíciók beemelése a műbe akár az hommage (El Greco, Joseph Beuys), akár az idézet (Malevics fehér és fekete négyzetei) szintjén. Záborszky érzelmi meláttatott felületein azonban mindez nem eklektikus-didaktikus illusztrációként jelenik meg. Objektjei a barlangrajzokhoz hasonlóan egyszerre példák a barbár realizmusra és műalkotás mágikus kultusztárgy minőségére.

V. Gy.